

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL A. P. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2016 m. birželio 22 d. Nr. 242-234
Vilnius

Lietuvos bankas gavo A. P. (toliau – pareiškėjas) prašymą, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą dėl draudimo išmokos dydžio.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas, kreipdamasis į Lietuvos banką, nurodė, kad nesutinka su draudiko apskaičiuotu ir išmokėtu draudimo išmokos, atlyginančios 2015 m. birželio 29 d. įvykyje patirtus nuostolius, dydžiu. Pareiškėjas reikalauja, kad draudikas atlygintų jo automobilio remonto išlaidas ir papildomai patirtas išlaidas dėl automobilio grąžinimo dalyvauti eisme (671,94 Eur) ir kompensuotų kelionės išlaidas į ir (arba) iš darbo (537,25 Eur). Pareiškėjas nurodė, kad nesutiko su draudiko sprendimu dėl automobilio pripažinimo sunaikintu ir nustatyta automobilio verte, kurią draudikas nustatė vertindamas kitokios komplektacijos automobilius. Be to, pareiškėjo teigimu, jeigu draudikas būtų tinkamai sudaręs transporto priemonės apžiūros aktą ir tiksliau įvertinęs tam tikrus automobilio defektus, skaičiavimai būtų pagrindę eismo įvykyje apgadinto automobilio remonto tikslingumą.

Draudikas su pareiškėjo reikalavimu nesutinka ir atsiliepiame į pareiškėjo prašymą nagrinėti vartojimo ginčą nurodė, kad pareiškėjui mokėtiną draudimo išmoką apskaičiavo ir išmokėjo remdamasis Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCAPD įstatymas) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 795 (2014 m. rugsėjo 19 d. nutarimo Nr. 1019 redakcija) patvirtintų Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių nuostatomis.

Draudikas paaiškino, kad pareiškėjui priklausanti transporto priemonė buvo pripažinta sunaikinta, todėl pareiškėjui buvo atlyginta prarasto turto vertė. Draudikas pažymėjo, kad transporto priemonę pripažinus sunaikinta atlyginamos ne jos remonto išlaidos, o to turto rinkos vertė. Draudikas priėmė sprendimą išmokėti pareiškėjui 1 720 Eur draudimo išmoką, kompensuojančią prarasto turto vertę, todėl, draudiko manymu, jis neprivalo papildomai pareiškėjui atlyginti patirtas remonto išlaidas, kurias pareiškėjas pats savarankiškai nusprendė investuoti į įvykyje sugadinto automobilio remontą, draudiko įvertintą kaip ekonomiškai netikslingą. Atlyginus pareiškėjo reikalaujamą sumą, pasak draudiko, pareiškėjas gautų dvigubą žalos atlyginimą (ir už prarastą turtą, ir už jo remontą), o tai prieštarautų Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – Civilinis kodeksas) 6.251 straipsnyje įtvirtintam visiško nuostolių atlyginimo principui. Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių 14 punkte taip pat aiškiai numatyta, kad žalos dėl turto sunaikinimo dydis nustatomas pagal sunaikinto turto rinkos vertę iki sunaikinimo ir likutinę vertę po eismo įvykio. Atsižvelgiant į tai, draudikas neturi pagrindo atlyginti pareiškėjo patirtas remonto išlaidas.

Draudikas papildomai nurodė, kad pareiškėjo reikalavimo dalis dėl kelionės išlaidų atlyginimo yra taip pat nepagrįsta, nes šių išlaidų pareiškėjas nepatyrė. Draudikas nustatė, kad

pareiškėją į ir (arba) iš darbo veždavo bendradarbis, kuris kelionės išlaidas būtų patyręs, nepaisant to, ar kartu su juo keliautų pareiškėjas, todėl kuro išlaidos nėra susijusios priežastiniu ryšiu su eismo įvykiu ir dėl to nėra laikytinos eismo įvykio metu pareiškėjo patirta žala. Atsižvelgdamas į tai, draudikas pabrėžė, kad jam nekyla pareiga tenkinti pareiškėjo reikalavimo dėl papildomos draudimo išmokos dalies mokėjimo.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą, Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus paaiškinimus ir įrodymus, pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju šalių ginčas kyla dėl draudiko atsisakymo mokėti draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjui priklausančio automobilio remonto ir grąžinimo dalyvauti eisme išlaidas bei kelionės į ir (arba) iš darbo išlaidas.

Dėl draudiko atsisakymo atlyginti automobilio remonto ir grąžinimo dalyvauti eisme išlaidas

Vertinant ginčo šalių nurodytas aplinkybes, kuriomis jos remiasi kaip savo reikalavimų ir atsikirtimų pagrindu, pažymėtina, kad draudikas, priimdamas sprendimą nemokėti draudimo išmokos, atlyginančios pareiškėjo turėtas išlaidas dėl automobilio remonto ir jo grąžinimo dalyvauti eisme, teigė, kad draudiko ekspertai, įvertinę transporto priemonės rinkos vertę ir atsižvelgę į jos remonto išlaidas, nustatė, kad transporto priemonę remontuoti yra ekonomiškai netikslinga, todėl parengė išvadą dėl automobilio likutinės vertės, kurią nustatė atlikę papildomą transporto priemonės apžiūrą ir užfiksavę visus automobilio defektus, atsiradusius dėl eismo įvykio.

Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių 14 punkte nustatyta, kad *žalos dėl turto sunaikinimo dydis nustatomas pagal sunaikinto turto rinkos vertę iki sunaikinimo ir likutinę vertę. Turtas laikomas sunaikintu, kai jį remontuoti ekonomiškai netikslinga. Turtą remontuoti ekonomiškai netikslinga, jeigu būtinosios remonto išlaidos yra lygios 75 procentams turto vertės iki eismo įvykio arba didesnės.*

Remiantis Lietuvos bankui pateiktais žalos bylos administravimo dokumentais, nustatyta, kad draudikas pareiškėjui atlygino dėl eismo įvykio patirtas išlaidas, įvertinęs automobilio rinkos kainą, su kuria pareiškėjas nesutinka. Taip pat pareiškėjas nurodo, kad draudiko ekspertai netinkamai įvertino automobilio sugadinimus ir dėl to nepagrįstai nusprendė, kad automobilis yra neremontuotinas.

Pažymėtina, kad iš Lietuvos bankui pateiktų dokumentų matyti, kad nustatydami draudimo išmokos dydį draudiko ekspertai atliko rinkos tyrimą ir analizavo ne tik Lietuvos, bet ir užsienio rinkoje esančius panašių transporto priemonių skelbimus. Draudikui atlikus tyrimą, buvo nustatyta, kad pareiškėjo transporto priemonės rinkos vertė yra 2 200 Eur. Draudikas, nustatydamas pirmiau minėtą vertę, atsižvelgė į pareiškėjo transporto priemonės būklę iki eismo įvykio, transporto priemonės komplektaciją bei tai, kad pareiškėjo transporto priemonės vairo mechanizmas buvo perdėtas iš kairės automobilio pusės į dešinę, nes automobilis buvo skirtas Didžiosios Britanijos automobilių rinkai.

Pareiškėjas, siekdamas paneigti draudiko nustatytą automobilio rinkos vertę, nurodė, kad jo automobilio komplektaciją atitinkančių automobilių vertė turėtų būti didesnė už draudiko nustatytą (2 200 Eur), tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad draudikas, nustatydamas automobilio rinkos vertę, taip pat atkreipė dėmesį į individualius, tik pareiškėjo automobiliui būdingus požymius, t. y. į tai, kad pareiškėjo automobilis iki 2015 m. birželio 29 d. eismo įvykio jau buvo apgadintas ir turėjo nekokybiškai atliktų remonto darbų požymių. Todėl lyginti pareiškėjo automobilio vertę su kitais

panašiais, tačiau techniškai tvarkingesniais automobiliais nebūtų tikslu. Be to, pareiškėjo automobilio vertė, pasak draudiko, mažintina 10 proc. ir dėl to, kad vairo mechanizmas buvo perkeltas į kitą pusę. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pirmiau minėtų ir draudiko įvertintų faktorių įtaka automobilio vertei yra nustatyta ir Kelių transporto priemonių vertinimo instrukcijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000 m. balandžio 17 d. Nr. 120 / 2000 m. balandžio 14 d. Nr. 101 įsakymu, kurios 8 punkte nustatyta, kad transporto priemonės rinkos vertė apskaičiuojama pagal vidutinę rinkos vertę, ją atitinkamai koreguojant korekcijos koeficientais, įvertinančiais transporto priemonės tikrosios ir vidutinės statistinės ridos skirtumą, prekinę išvaizdą, bendrą techninę būklę, panaudojimo paskirtį, papildomai įrengtos įrangos vertę, nepataisytus arba netinkamai pataisytus apgadinimus ir defektus bei kitus vertei įtaką darančius veiksnius (žr. 9 p.).

Papildomai atkreiptinas dėmesys į tai, kad draudikas paaiškino, jog nustatydamas rinkos vertę atsižvelgia į rinkoje egzistuojančias tokias pačias, kaip vertinamoji transporto priemonė, arba, jeigu jų nėra, į labiausiai panašias, pagal pagrindinius parametrus, transporto priemones. Draudikas, papildomai apžiūrėjęs pareiškėjo automobilį, nustatė, kad priekinis ir galinis dešinės pusės sparnai yra nekokybiškai suremontuoti po ankstesnių eismo įvykių. Papildomos apžiūros metu buvo taip pat nustatyta, kad automobilio bagažinės dangtis yra kitokios spalvos nei pati transporto priemonė, tikėtina, taip pat dėl nekokybiškai atlikto remonto. Draudikas, įvertinęs automobilio rinkos (2 200 Eur) ir likutinę (481 Eur) vertes, apskaičiavo pareiškėjui mokėtiną draudimo išmoką ir išmokėjo 1 720 Eur. Kaip jau ir buvo nurodyta pirmiau, žalos dėl turto sunaikinimo dydis nustatomas pagal sunaikinto turto rinkos vertę iki sunaikinimo ir likutinę vertę. Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad draudikas automobilio rinkos vertę nustatė vadovaudamasis galiojančių teisės aktų reikalavimais (žr. Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių 14 p.) ir atliktų kelių apžiūrų duomenimis, todėl pareiškėjo argumentas dėl netinkamų draudiko veiksmų nustatant automobilio vertę vertintinas kritiškai.

Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys į pareiškėjo reikalavimo dalį, susijusią su išlaidomis dėl automobilio grąžinimo atgal į eismą. Įvertinus pareiškėjo automobiliui eismo įvykyje padarytus sugadinimus ir tai, kad draudikas, vadovaudamasis Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių 14 punktu, pagrįstai pripažino automobilį sunaikintu, kuris, remiantis Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo (toliau – Saugaus eismo automobilių keliais įstatymas) reikalavimais, yra išregistruojamas iš Lietuvos Respublikos kelių transporto priemonių registro ir vėl gali dalyvauti viešajame eisme tik nustatyta tvarka panaikinus draudimą dalyvauti viešajame eisme (žr. Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 25 str. 6 p.), darytina išvada, kad sprendimas investuoti lėšas į ekonomiškai netikslingą transporto priemonės atkuriamąjį remontą, ekspertizę ir pakartotinę registraciją tam, kad ji vėl galėtų dalyvauti viešajame eisme, buvo pareiškėjo priimtas savarankiškai, todėl iš jo kylantis reikalavimas atlyginti papildomai patirtas išlaidas yra nepagrįstas. Nagrinėjamu atveju konstatuotina, kad ekonomiškai netikslingo automobilio remonto ir sunaikinto automobilio grąžinimo į eismą išlaidos neatitinka būtinųjų ir protingų išlaidų kriterijų, apibūdintų Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. kovo 20 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-479/2002, todėl darytina išvada, kad Civilinio kodekso 6.251 straipsnyje įtvirtintas visiško nuostolių atlyginimo principas šiuo nagrinėjamu atveju buvo įgyvendintas tinkamai.

Dėl draudiko atsisakymo atlyginti kelionės į ir (arba) iš darbo išlaidas

Vertinant ginčo šalių nurodytas aplinkybes dėl pareiškėjo kelionės į ir (arba) iš darbo išlaidų atlyginimo, atkreiptinas dėmesys į tai, kad pagal TPVCPD įstatymo 3 straipsnio 2 dalį privalomojo draudimo sutartimi apdraudžiama draudimo sutartyje ir (arba) transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo liudijime nurodytą transporto priemonę naudojančių valdytojų civilinė atsakomybė dėl žalos padarymo. Įvykus draudžiamajam eismo įvykiui, draudikas įpareigojamas išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią nukentėjusio trečiojo asmens (nagrinėjamu atveju – pareiškėjo) nuostolius, kurie buvo padaryti draudiko bendrovėje transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu apdrausta transporto

priemone. Vadovaujantis TPVCAPD įstatymo nuostatomis, draudiko mokama draudimo išmoka yra skirta atlyginti žalą, per eismo įvykį padarytą asmeniui, turtui ir neturtinei žalai, taip pat nuostoliams, atsiradusiems, kaip eismo įvykio padarinys, kompensuoti (žr. 2 straipsnio 2, 5 dalis).

Detaliai žalos atlyginimo klausimus reglamentuojančio Civilinio kodekso 6.249 straipsnio 1 dalyje pateikiama žalos samprata, pagal kurią žala yra asmens turto netekimas arba sužalojimas, asmens turėtos išlaidos (tiesioginiai nuostoliai), taip pat negautos pajamos, kurias asmuo būtų gavęs, jei nebūtų buvę neteisėtų veiksmų. Vadovaujantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje suformuluota taisykle, nukentėjusiam trečiajam asmeniui atlygintini nuostoliai, kaip šio asmens patirtos išlaidos, turi atitikti tokius požymius: jos turi būti *priverstinės, būtinos* ir *protingos* (LAT nutartis civ. b. Nr. 3K-3-479/2002).

Atsižvelgiant į civilinės atsakomybės draudimo kompensacinę paskirtį, taip pat svarbu pažymėti, kad asmens patirtą žalą būtina tiksliai įvertinti, siekiant, kad draudiko išmokama draudimo išmoka atlygintų tiek, kiek asmuo iš tikrųjų prarado. Draudimo teisiniuose santykiuose įgyvendinamas Civilinio kodekso 6.251 straipsnyje įtvirtintas visiško nuostolių atlyginimo principas ne tik suteikia nukentėjusiam asmeniui teisę reikalauti visiško nuostolių atlyginimo, bet ir numato, kad asmeniui neturi būti atlyginama daugiau žalos, nei jis patyrė dėl draudžiamąjo įvykio. Vadinasi, *būtina nustatyti asmens patirtų nuostolių atsiradimo priežastį ir patvirtinti, kad jie atsirado dėl konkretaus draudžiamąjo įvykio*. Vadovaujantis TPVCAPD įstatymo 19 straipsnio 6 dalies nuostatomis, atsakingas draudikas per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui moka tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoką, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytų draudimo sumų, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo.

Kreipimesi į Lietuvos banką dėl ginčo nagrinėjimo pareiškėjas nurodė, kad, negalėdamas naudotis eismo įvykyje sugadintu automobiliu, patyrė papildomų išlaidų dėl kelionės į ir (arba) iš darbo. Pagrįsdamas šį savo reikalavimą pareiškėjas pateikė degalų įsigijimo už 537,25 Eur faktą patvirtinančių kvitų kopijas. Nagrinėjant pareiškėjo reikalavimo kompensuoti išlaidas, susijusias su kelionėmis į ir (arba) iš darbo, pagrįstumą, vertintina ir draudiko atsiliepime nurodyta aplinkybė, kad draudikas yra įpareigotas atlyginti tik tiesiogiai su eismo įvykiu susijusias išlaidas ir tik tais atvejais, kai jos būtinos. Išlaidų būtinumą turi nulemti objektyvios aplinkybės, o ne subjektyvūs pageidavimai. Kadangi pareiškėją į ir (arba) iš darbo veždavo automobiliu bendradarbis, draudikas nusprendė, kad pareiškėjas papildomos žalos nepatyrė, t. y. nenuomojo kitos transporto priemonės, nepirko taksi paslaugų ar pan. Draudikas atkreipė dėmesį į tai, kad net tada, jeigu pareiškėjas ir būtų turėjęs savo automobilį, jis vis tiek turėtų įsigyti kuro, todėl pareiškėjo reikalaujamos kompensuoti išlaidos nepripažintinos žala pagal TPVCAPD įstatymą, todėl neturi būti draudiko atlygintos.

Kaip jau buvo minėta pirmiau, vadovaujantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika, nuostoliai, kaip nukentėjusio asmens padarytos išlaidos, atlyginami, jei atitinka šiuos požymius: nukentėjusio asmens patirtos išlaidos yra priverstinės, jos yra būtinos ir protingos, tačiau šiuo atveju negalima daryti išvados, kad pareiškėjo prašomi kompensuoti nuostoliai atitinka šiuos privalomus atlygintinių nuostolių požymius. Taigi, atlyginti konkrečių pareiškėjo išlaidų pagal pateiktų degalų įsigijimą patvirtinančių kvitų kopijas nėra pagrindo dėl paslaugų teikimo trukmės nepagrįstumo, tai patvirtina degalų įsigijimo kvitų datos (dalis degalų buvo įsigyta po draudimo išmokos išmokėjimo dienos), pareiškėjo reikalaujamų atlyginti išlaidų dydžio nepagrįstumo (Lietuvos bankui nebuvo pateikti pareiškėjo paaiškinimai ir įrodymai, pagrindžiantys patirtų išlaidų dydį, t. y. koks konkretaus automobilio sunaudojamas degalų kiekis buvo reikalingas konkrečiam laikotarpiui ir (arba) atstumui bei kokiu principu vadovaujantis buvo paskirstytos kelionės išlaidos kartu keliavusiems asmenims), taip pat neatitikties teisės aktų reikalavimams (nenurodyta, kokio susitarimo pagrindu – vairuotojo paslaugų ar automobilio nuomos, ir kokiomis sąlygomis pareiškėjas su bendradarbiu susitarė dėl šio paslaugų teikimo būdo). Vadovaujantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika ir Lietuvos banko vertinimu, reikalavimo dydžio pagrįstumas turėtų būti grindžiamas ir vertinamas pagal objektyvius įrodymus, galinčius patvirtinti tikslų asmens patirto nuostolio dydį. Kadangi pareiškėjas savo reikalavimo dėl kelionės išlaidų dydžio tinkamai nepagrindė, draudikui nekyla pareiga papildomai atlyginti pareiškėjo patirtų kelionės išlaidų.

Apibendrinant nustatytas aplinkybes ir vadovaujantis ginčo šalių pateiktų įrodymų visuma ir teisės aktų nuostatomis, įtvirtinančiomis tvarką, kuria remiantis įvertinamas žalos dydis, konstatuotina, kad Lietuvos bankui pateikti faktiniai duomenys nepagrindžia draudiko neteisėtų veiksmų, administruojant pareiškėjo žalos dėl 2015 m. birželio 29 d. įvykio bylą. Atsižvelgiant į tai, pareiškėjo reikalavimas įpareigoti draudiką atlyginti nuostolius dėl automobilio remonto ir grąžinimo į eismą bei kelionės į ir (arba) iš darbo išlaidas yra nepagrįstas, todėl atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo A. P. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Vilius Šapoka